

Издази сваке седмице
на читавом табаку.

Претплата, огласи и до-
писи шаљу се уредниш-
ту „Гл. Народа у Н. Сад.“

ГЛАС НАРОДА.

Цена је. листу:
на годину 4 ф.р.
на по године 2 „
на три месеца 1 „
за Србију годишње 5 „

ЛИСТ ЗА НАРОДНЕ СТВАРИ ПРИВРЕДУ, ПОУКУ И ЗАБАВУ.

ЗА ОГЛАСЕ ПЛАЋА СЕ 5 НОВ. ОД СВАКЕ ВРСТЕ И 30 НОВЧ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ, ЦЕНЕ СУ ЗНАТНО НИЖЕ ЗА ОНЕ ОГЛАСЕ
КОЈИ ШТО ЧЕШЋЕ ИЛИ У ШТО ВЕЋЕМ ОБИМУ ИЗЛАЗЕ У ОВОМ ЛИСТУ.

СЛАВА НА ВИСИНА БОГУ И НА ЗЕМЉИ МИР.

Још неколико дана, па ће се у нашим светим пра-
вославним храмовима заорити — „Слава ва вишних
Богу.“

Слава је на висина Богу вазда, и у радње дане
и у благе дане и недељом и свецом и дању и ноћу.

„Слава на висина Богу и на земљи мир“; али
мира на земљи нема.

„Слава на висина Богу и на земљи мир међу људма
добра воља;“ али међу људма добре воље нема.

А како ће и бити међу људма добре воље, када
је све то једно на друго скочило ради себичности
своје. Што је јаче то је слабије притисло. Закони
не уму да се довију, да људе изједначе, да браћа
деђу собом буду. Они пишу о правди и правци, али
тога нема или је врло мало. Црква је покушавала
да учини, да људи међу собом браћа буду, али људи
нигад то не беху. Људи су и данас слуге и госпо-
дари, господа и простаци судци и робови.

Хоће ли се то кадгод изменути хоћеду ли кадгод
синови једнога оца бити браћа међу собом, то Бог
зна, ми знамо да то неће још за дуго бити, јер нисмо
деца једне матере, јер је на свету „грчка саборна
мати црква,“ и „римска саборна мати црква.“

У тужној Босни ето по крви рођена браћа а ве-
ром подељена бију се међу собом. Католичка браћа
наша мрзе већма на православну браћу своју него
на најгрђег злотвора свога. Слуге једнога оца, али
од две матере, копају и очи и ерце један другом.

Има, хвала Богу, нешто изгледа да ће од јако
боље бити.

У Херцеговини уз архимандрита Мелентију војује
са парохијани своји фра Мусић парох, католички против
злотвора хришћанскога. Није одкуд крв Мусића Стефана?

Добра воља вата тамо корена међу браћом, али
још мира нема. Рођени брат занет беснилом вере
своје заборавља на крв своју и жешће прогања брата
него што то небрат чини. Брат Србин мухамеданске
вере, који не поји рождества христовога сада баш, када
ће да засија рођењем сина божија свету светлост ра-
зума избеумио се најгрђе те спрема брату своме
окове сиње, са пушком и топом сабљом и копљем.

Ладни камен горски и студени снег са неба
брат је данас Херцеговцу, а брат му је убијца,

али није нам жао толико на брата мухамедовца; ње-
гова вера учи га, да све руши и тамани што се по-
лумесецу неклања, али кад браћа, која се једном крсту
клањају, чије цркве уче подједнако, да љуби друг
другога, а камо ли брат брата, да покажу да једно
мисле, једно немисле, онда нас душа силно боли и
у очи дана, који мир и добру вољу проповеда, немо-
жемо да горко неоплачемо судбу нашег расчереженог
народа, и да неопоменемо слуге божије а очеве на-
родне да се труде, да буде међу браћом добра, једна
воља.

Но не обраћамо се овога пута само на духовне
очеве наше него и на сву хришћанску православну
браћу нашу, којим ће да божић у кућу сврне, да
помисле, да стотинама хиљада браће ни куће немају,
па да ни божића имати неће, те да бар дознаду да
је божић био када им се божнићи дари пошљу.

Ако икад божић је дан, када треба искрени при-
јатељи народа, прави хришћани да помисле на Бога
и на душу те да приону, да што више милостиње
накупе за нејач херцеговачку и босанску.

У стотину хиљада има српских православних кућа
у овој царевини. Свака кућа у чесницу најмање сре-
брн десетак меће. Нека дакле свака кућа само новац
из чеснице сиротињи босанској и херцеговачкој на-
мене, та Србин и онако комад чеснице сиромашку
путнику и страдалнику намењује, а од ове браће
наше нема већег страдалника путника, па десет хи-
љада форината биће за један дан скупљено. Ако до-
маћин не може а да новац из чеснице за слеме не-
задене ма да је у Херцеговини и Босни слеме срп-
ско, он нека га искупи и дваред, јер га први пут
искупљује обично од оног коме у комад дође, или
нека га, онај који га је добио, а сит и весео је, по-
клони гладној и жедној браћи својој. Ако је срећа
што је добио, та за поклон тај Бог ће му највећу
срећу дати.

Ради среће своје и народа свога сети се, брате
Србине, обожићу своме несреће рођене браће своје,
учини, да кад већ не може да буде мира међу једно-
крвном браћом да ма за часак, када брат по крви и
вери прими твој дар божићни, у славу вишњег Бога
дobre воље буде.

У то име сребни ти благи дни.

Увидио сам, да се Ваш лист за истину не плаши и распети дати, те хоћу да у вашем листу изнесем нешто, што се досада или сасвим крило или хрђаво извртало.

На овоме је навело позориште некога Фотија, које је овде представљало српске Цвети. То је написао неки Матија Ван, који је у славу Султанову песме певао, и који данас има таку кућу у Београду, да боља ни кнежева није.

У књизи у којој исти Ван описује Цвети, све се другчије прича него што је било. Истина Матија Ван није писао историју, али ако се и за позориште пише неваља истини у очи плувати, бар главно треба да је истина, а о томе у поменутој књизи ни спомена нема.

У књизи се износи пред свет, да је Милош Тодоровић прозван Обреновић, дигао устанак на Такову 1805. г. То није тако. Један човек, који је живио у то доба и који је све писао, шта је очима видио и ушима чуо, у својим белешкама, о Милошу и таквачком устанку овако пише:

Милош Теодоровић седио је 1815. године до устанка на Такову у граду Београду, турском наши уз колена, као што данас Серверпаша у Херцеговини намешта Србе за судије мудире и кајмакаме, те му ови морају на руци бити, да се заузда сиротиња раја, за што од Турака добивају осим чести и новаца и поклона, те за то и пева народ, „да кметови нису ради кавзи, већ је рада сиротиња раја“.

Народ је на Милоша мрзио и он се закљонио од овога у град код Турака.

А зашто је и како је до тога дошло, да кнез Милош са заставом у руци на цвети пред народ на Такову изађе и повиче: „Ево мене, ево рата с Турци,“ ево ово је узрок.

Кад су се вође народне увериле, да ни њима ни народу нема слободе, ако на ново не устану, онда се скупе и реше, да се народ на оружје подигне и на Турке завојшти. Али пре него што се устанак дигне и даље погче радити, закључе уједно, да се и Милош Теодоровић, Обреновић убије, да не би дознао за овај устанак и Турцима га подказао, било ради

тога, што сам не би држао да је време томе, било из друге намере.

Кад се ово решавало, онда се ту десио Гарашанин, отац Илије Гарашанина, који је Милошу кум био. Овоме буде жао свога кума, те се домоли код збора, да се одустане од закључка, да се Милош убије, и он се обвеже, да ће Милоша довести из Београда на Таково међу народ и онда ће моћи сви на њега пазити. Гарашанин дакле заложу своју главу за Милоша на оде по њега у Београд.

Кад тамо стигне и код Милоша одседне, није овоме смео читав дан ништа говорити, него дочека вече, и кад му Љубица жена Милошева, у вече пред легање по обичају донесе легењ, да му ноге опере. он јој онда каже, рад чега је дошао, и овако је своју причу завршио: Жао ми је Љубице тебе и деце, а ономе несретнику несмем да кажем; знам какав је, и само сам за твој и дечији спас заложу главу, сада дакле гледај шта ћеш; јер ако до тога дана не буде он тамо; онда сам и ја главу изгубио.

Љубица је била жена и српкиња да јој равне нема. Она је била и већи јунак и већи човек од самог свога мужа. Она прекр'а Милоша да иде са кумом Гарашанином у народ. Милош ујтру каже Гарашанину на што се решио; али да неће с њима ићи, него да ће други дан сам на Таково доћи. Ово се није допадало Гарашану; али кад није могао више израдити, а он онда преломи со и лебац са Милошем, причести се вином, и Милош се закуне на крст своје куму, да устанак неће Турцима издати, и да ће по уговору на уречени дан стићи у Таково међу народ.

Гарашанин оде и јави, шта је нарадио. Ту једва придобије главаре, да се причека на Милоша. Међутим остало је оно, да ако недође, да ће и њега и Гарашанина убити.

Кад на уречени дан, а Милоша нема. Сви се узбуне, приспе и вече, а Милоша нема. Многи повичу, да су издани, и да треба сада Гарашанина убити. Гарашанин је молио и преклињао их да причекају, још један део ноћи, а он им је у рукама, неће им утећи, па ако Милош и дотле не дође, онда нека га убију, крв му је онда Милош попио, а не они.

СТАЊЕ ШКОЛА У УГАРСКОЈ И ЕРДЕЉУ ГОД. 1873.

Министарство просвете поднело је недавно сабору извештај о школама у години 1873. Извештај је тај опширан и ми ћемо из њега извадити само важније белешке, уверени, да народ наш толико за школу мари, да воле знати како она стоји. Што ћемо говорити о школама свију народности и вероисповести у Угарској а не само о српским, то је тога ради, да се даде сравнити како ми са школама стојимо а како други и што и наша крајцара иде у онај деп из кога се друге школе издржавају.

У Угарској и Ердељу беше 1873 г. 11.552 општине. У свима тим општинама заједно беше 13.455.000 душа, а 15.445 школа, кад се овамо прибroje и 202 школе по буџаци. То су јамачно приватне школе, де неколико кућа држе ма у ком буџаку које куће школу, ма да би се и многе општинске школе могле тако назвати. Од ових школа су 1542 комуналне школе, или државне, јер их држава издржава, а 13.903 школе су приватне, које издржавају обично превене општине.

Од године 1872. до 1873. подигнуто је 199 нових школа. Али има жупанија у чијим неким општинама никакве школе нема и то у Туроцу, Баршу, Хонту, Берегу и т. д. Таких места има мајмање 1000.

Код Саса ердељски на тако званој „краљевској земљи“, де понајвише Швабе живе, нема ни једнога места у коме неби школе било.

Држава је о своје трошку године 1873 сазидала 53 сеоске школе, и издржавала их.

Деце, која треба у школу да иду, беше свега 2 милиона, 121 хиљада и 420. торо. У школу иду 1 милион 443 хиљаде 266, дакле од оних, који би требали да иду нејду 678 хиљада и 154, а то је 32 процента. Најмање деце иде у школу у жупанијама Хунџад (од стотине 24), Арашош од стотине 25, а највише иде у визилбуршкој и залајској жупанији (од 100 иду 97) за тим одмах долази (краљева земља) (од 100 иде 91.) У Бачкој и Банату иде од оне деце, која су за школу више од половине у школу.

Од ђака између 6 до 15 година има 13 хиљада 671, који иду у гимназије и реалке, дакле недолази на стотину од оних што у школу иде ни подпуно један. Дванајст жупанија има да нема ниједног ђака до 15 година, који учи гимназију или реалку, дакле средњу школу, која припрема човека за струку неку.

Међу школама, које држава испомаже нема ни једне српске и немачке,

По вери беше 1873. г. 757 хиљада 305 ђака римокатоличке вере 116 хиљада 764 унијата 139, хиљада 421 православних 219 хиљада 575 евангелика хелветске конфесије 146 хиљада 248 евангелика аугсбуршке конфесије 5 хиљада 547 унитарца, 58 хиљада 376 израиљана.

Кад се узме попис душа од 1870. године, онда долази на хиљаду душа:

Римокатолика	— — — —	100 ђака
Унијата	— — — —	73 „
Православних	— — — —	52 „
Евангелика хелветске конфесије	— — — —	84 „
Евангелика аугсбуршке конфесије	— — — —	133 „

Унитарца	— — — —	101 „
Мојсеове вере	— — — —	109 „
По народности беше:		
Маџара	— — — —	704.856 ђака
Немаца	— — — —	265.153 ђака
Романа	— — — —	171.318 „
Словака	— — — —	203.007 „
Срба	— — — —	33 054 „
Хрвата	— — — —	26.286 „
Рутена	— — — —	39.592 „

Године 1873 било је код православних мање него г. 1872 8 хиљада 852 ђака.

Од свију ђака 494. хиљаде 606 само зими иду у школу, нуз то њих 200 хиљада немају никаквих књига.

Од деце, што су 1873 у школу ишла научило је 281 хиљада 316 читати и писати 97 хиљада 95 само читати. На језику маџарском учи се у 8404 школе, на немачком у 2184, на романском у 3130, на словачком у 2057, на српском у 350, на хрватском у 71. на рутенском у 529, помешано на два језика учи се у 2332 а у 532 школе у три језика.

У свих 13. хиљада 903 школе са 1. милионом 443 хиљада 266 ђака беше 19 хиљада 598 учитеља, тако на једну школу недолазе два учитеља а на једног учитеља долазе ђутуре 73 ђака. Од свију учитеља готово једна четврт није имала спрему, коју треба да има учитељ.

У Торонталској жупанији, долази на једног учитеља 101 ђак. у Вудим-Пешти, де држава са 535 хиљада школе испомаже, само 26.

За опрему школску доста је чинила влада године 1873 и то и у школама, које нису државне. Библиотеке имало је само 1508 школа. Апарата за телесна вечбања беше у 1157 школа 1873. г. потрошила је држава на комуналне школе 636 хиљада 705 фор. 24½ н. а за све друге 19.796 ф. 45¼ н. Читав доходак свију школа износи 7 милиона 369 хиљада 89%, и издатци толико исто. На плате учитељске издаје се 5. милиона 664 хиљада и 14 ф. На једнога учитеља просеком дође годишње 88 словом осамдесет осам форината.

Б Е Л Е Ш К Е.

„Дифтиритис“. Тако се зове та страшна зараза, која хиљадама деце тамани. У вароши овој за ову годину умрло је од те болести неколико стотина деце. Болест та покаже се у грлу као мала бела бубуљица око ресе. Како се та болест онда много лакше излечи, кад се одмах опази, то родитељи нека сваки дан два триред гледају деци у грло. Нека дршком од кашике притисну језик доле па чим опазе онаку бубуљицу одмах нека трче лекару и зову га у помоћ. Ако игде, ту је помоћ брза нужна. Најтеже је са малом децом, која неће да уста отворе и кашику не трпе. Ту неостаје ништа друго, него децу преварити.

Уредник овога листа са својом децом овако ради, пре доручка ручка и вечере, каже сваком: дед зини да видим колико си гладан. Дете зине, и ако је мало зинуло а он вели, ти си мало гладан или ниси ни мало гладан, а дете онда зине колико год може. Дете треба окренути тако да му светлост у грло падне.

Светлости тумаралице. То су мали пламенови, што се виђају по баруштинама, мочарима, гробљима и једном речју по влажним местима где труну биљне и животињске материје. О овој светлости распрострле су се многе бајке па смо намерни да читаоцима о њој још што рекнемо. Један физичар спазно је једне

мрачне а тихе ноћи на једној бари много плаветних пламенова који су били налиг на пламен нечистог водика: једни стајаху мирно на једном месту а други изгледаше као да се мицаху. Ово мицање не постоји. Ево за што. Очеvidци приповедају, како неки од тих пламичака мало сјају па се на мах потрну а други до њих букну, — што нама из далека изгледа као да се мичу. — Да овај пламен нема никакве топлоте навешћемо ово за доказ. Професор Кнор у Кијеву као ђак идући ноћу спази таке исте пламенове, високи су били неких 5 палаца а у промеру су могли имати до 1½ палаца. У среди су били боје жуте а на крајевих плавичасте; он тури врх свога штапа од месинга у пламен и подржи га четврт часа; кад га је извадио ни мало није био топао.

Природњаци су разво говорили о узроку ове појаве. Највероватније је да је то спој водика са фосфором. А да је тако сведоче нам и вештачко произвађење те светлости; месеца јунија 1873 на рибњаку берлинске зоолошке баште било је једног дана много таквих светлости што је био посао неких шаљивчина.

Кад је оно била париска комуна 1871 године, која је у крви и наљевини пропала, бачено је толико хиљада људи у једну пећину што се зове иси, па из костију тих људи развијо се фосфорни водик који је узрок те је она пећина од њих светла била. — Толико смо сматрали за нужно нашим читаоцима ради обавештења о овој светлости за коју свашта говоре, рећи.

Б. В.

Како се по жици телеграфској разглашује какво је ди време? Има крајева де су удесили људи, да се у оним местима де је телеграфска-штација, може сазнати сваки дан какво је време на све четир стране света. На пример они у Новоме Саду могу знати, какво је у толико и толико сати време на Цетињу у Петрограду Паризу Лондону и. т. д. То је особито нужно у време жетве и вршидбе да се зна; јер се два три дана напред може знати када ће хрђаво време бити, ветар и облак нејду тако брзо као муња, како неки зову телеграф. Кад би се у једном месту њих десетак сложило, или општина зарад користи свога села, да из општинеке касе плаћа, то би врло мало коштало а много користило. У Америци има тога одавна. У Вашингтону тамо излази сваки дан карта, која са шездесет штација јавља какво је де време. Са тих штација јавља се и колико је јак ветар. Тиме се дође до прегледа, по коме се доста подузвано сазнати може какво ће бити време.

Како се дрво од трулежа чува? Француз неки по имену Лостал пренашао је како се даду дрва од трулежи сачувати. Он даске помеће у јаме поспе по њима креча, који се полагао водом загаси. Дрво за грађе мора од прилике осам дана лежати у кречу. Тиме постане особито тврдо и крто и као што се вели, никад неће изтрунути. Буково дрво кад се тако препарира дође тако тврдо као гвожђе, те се од њега

чекићи праве. У Штрасбургу ради се то овако: узме се загашеног креча и помеша са калоркалцијумом, те кад се у њему дрво држи дође тако да изгорети не може.

Шта треба радити с новим бурадма. Кад се младо вино па и старије у нову бурад успе, де пре не беше вина, то вино добије рђав кус а често се и сасвим поквари. Исто је то и са другим течностима кад се у ново буре успу. Но тога свега неће бити ако се буре испере са кристализованом содом, што научењаци зову (натрон с угљеном киселином). За буре од 60 литри доста је 500 грами соде. У соду се успе толико бунарске воде, колико је нужно да она растопи, онда се то успе у буре, које се хоће да испира и у коме мора бити до пола воде. То се добро измућка да се све измеша с водом, онда се насне буре водом до враћа и запуши. После 12 до 14 дана проспе се вода из бурета, која модра буде, буре се испере са чистом водом, после се ове пуно буре до враћа насне и пусти да неколико дана вода у њему стоји, онда је буре као и старо. У тако удешеном бурету носи се вода на галијама. Исто се тако треба поступати и са другом дрвенаријом у којој се течности држе.

Кравије млеко. Сви ми мислимо да кад кравијим млеком децу ранимо да им тиме живот одржавамо и снажимо их. То је тако; али није тако са сваким кравијим млеком. Има крава, које имају суву болест као и људи. Кад се од тих крава некувано млеко није, онда се баш може да добије болест, коју доктори зову туберкула. Кад се месо од таквих крава једе може та болест да се добије, а деца, колико су нежнија, у толико је пре добију од млека. Власт би требала дакле да пази на то да се месо таке краве непродаје а још више да таке краве не буду дојиље дечије. Они који хоће да се одјектике спасу на пију некувано млеко често баш од тога млека добију оно, што су можда себи у главу увртили, да имају. За њих би боље било да пију козје млеко, јер козе никад немају те опасне болести што се на кравама налази, а ако нема козја млека онда треба кравје млеко добро узварити и чувати се, да се не пије некувано млеко. Да би те кравије болести нестало нужно би било сваку краву прегледати и онима које су болесне недати, да се плоде, јер та болест прелази и на теопе.

— **Помоћ тицама.** Зима је притисла снег је на многи мести дебео нападао, а де га нема може га скоро бити. Сиротим тицама сва је рана покривена или ће бити, оне морају сада око куће човечије да облећу. Човече, кад знаш колико ти те тице, тамањем шкодљиви црви и буба вреде, погледај на њих себе ради, очисти по које место од снега и поспи га са плевом и семењем које тице једу. Научи на то децу твоју, која тако радо трењања и вишања једу, јер што више тица изране, тим ће више воћа имати. Свака кућа по нешто, па је њима доста.

Т Р Г О В И Н А И П Р О М Е Т.

Вршачка вина. За Вршац се зна, да је место, у коме се највише вина у читавој монархији добива. Годишње изађе тамо на 5 до 7 стотина хиљада акова. У Вршцу има виноделско друштво. То је друштво носило на изложбу, која је држана ове године у Кестелеку од 7 до 20 новембра свога белог и црног вина од љањске и ове године. Првоје продавано по 4 до 6 ф. а друго по 6 до 10 ф. Даље је друштво однело на изложбу и овогодишњег шиљера, који је продаван по 3 до 6 ф. бело пак по 2½ до 4½ фор. а црно ново од 4 до 10 ф. Продаја је доста добро испала. О вину вршачком пишу услед тога у недељном листу за „земљеделство и шумарство“ ово: Вршачка вина која су као и смерна љубичица прикривена, пронашли су трговци, да су особито добра за то, да се друга вина с њима мешају, те с тога на својиме нигде се готово не продају. Сада су тако рећи први пут јавно се истагла и то таким успехом, да је на-

дати се, да ће у будуће важна бити у трговини. Господин Ле Метре мерио је на дестилатору (чистилицу) кога је Салерон изумео, вршачко вино и нашао је да у њему има 10½ гради алкохола, чему су се сви купци чудили, а продавцу је то нешто обично било. Справа Салеронова најбоља је за то да се дозна какво је вино и с тога би онима, који саде винограде и тргују с вином препоручили, да набаве себи таку справу.

Нови Сад 20 децембра. Трговина с раном ове је недеље доста велика била јер су ту благи дани, али цена је баш због тога нижа што се више навуче а купци знаду, да је сада продавац неће натраг носити. Продавано је:

100 кила жита 7 до 8 форинти.
100 кила кукуруза 3 фор. 50 нов.
100 кила зоби 7 форинти 20 нов.
Јечма нема.

ПОДЛИСТАК.

С Е О С К И Н А Т А Р О Ш

(Наставак.)

Највише муке имао је син првога свештеника са селом у коме је сам живио. Ту је живио и солгабиров. Одкако је солгабиров у то место дошао начинио је од њега легло улицица, чанголиза, шпиона, издаица. Поштења је тако рећи нестало, нашто ће солгабирову поштење. Само са хуљама могу се обећењачки послови радити. У сваком сокаку било је солгабировљевих вашака, од којих се не можеш штапом одбранити. Ти су још опаснији од оних, који нелају него из ненада дотрче ћутећки па те уједу, јер ти те уједу а да до тебе и не дођу. Син првога свештеника изложен је био са свију страна великој опасности, али од антикрста крст брани. Син првога свештеника узео је епитрахил и крст, па је ишао по селу, једноме да свети водицу; другоме да крсти дете; трећем да чита молитву. У светом послу томе није смео нечастјиви изаћи пред њега да га задржи. Солгабиров је пуцао од једа и пакости, али није могао шта. Његови шпиони смели су само пратити младога свештеника, али изаћи пред њега ни сам солгабиров неби се усудио. Са светињом вере опасно је шалу терати. А баш та светиња искала је да млади свештеник иде од куће до куће, од човека до човека, да брани истину од лажи, јер он је слуга истине божије. Он је дакле с петрахилем испод пазува ходао сокаком, свршио црвену дужност, и ту поучио укућане о оном, што ради истине треба да знаду, за тим изашао на сокак срео једнога, другога човека обавестио га и као апостол ишао даље за својим светим послом, неплашећи се ни искушења ни

гонења, готов и на муке се дати за поштену и праведну ствар.

О ИЗБОРУ ПОСЛАНИКА.

Дошао је и дан избора. Три најдаља села још су у вече тога дана отишла у место одређено за биралиште. Могло се и онога дана стићи, када је избор био, али натарош из села . . . у договору са младим свештеником пронашао је да ће боље бити да се ма једно место раније крене и до биралишта пређе друга места уз пут и у свакоме се понешто задржи, и то се показало да је заиста добро. У срезу . . . беше то први избор посланика, свет још није знао ни шта је то избор. Многи се плашише свачега. Чуло се, да у Маџарској у таким приликама до крви дође, па се многи плашише. У срезу . . . дотле осим црвеног барјака, и оног кога царска војска носаше, никад другог у мирно доба није се могло видети. Када је дакле натарош из села . . . са сто кола, која су у реду једна за другим ишла а на сваки десети по један велик барјак осим малих барјачића у село прво на путу на биралиште приспео, свет се као на чудо слегао. Мало и велико истрчало је на сокак те је са страхом неким издалека гледало. Бабе неке викаше јавно: „Еј наопако, та тако је и у буни било“. Али песма и клицање оних на колима, свирка гајдаша, којих беше више, учинише, да им дође, као да су то лепо велики сватови. Кола по наредби застадоше на сред села. Свет се силни слеже. Чу се питање кога ћете? Сељани одакле је натарош, о коме је реч у овој приповедци, одговораху питањима: на-

родњака, оног што ће за народ радити, Живио! Живио! прихватише сељани на видећи, да као једна душа читаво једно место дише, повикаше и ми ћемо сви за народнога.

Тако је било и у другим местима куда су први бирачи пролазили. Бирачи из другог од биралишта онајдаљег места учинили су то исто оним путем, којим су они прошли. Утисак је за њима још огромнији остао. На двеста кола ишли су они са свирком песмом и пуцњавом. Какви су момци бирачи из тога места, кад би се бирало, као што се ради по неки маџарски мести, то једно место савладало би сва остала на биралишту, јер би их растерало са биралишта. Осим неколико чивута све до једног беше за народног кандидата. И кнез и натарош неимадоме куда. Када ови на ову страну иду, вредили ићи на другу? запиташе се и они који се још не беху одлучили на коју ће страну и пристадоше уз усклик: Живио . . . народни посланик! а противници премреше и рекоше биће нам боље остати код куће.

Солгабилов видео је већ да ће пропасти, али се тешио да ће то славна пропаст бити. Зноја ће стати народњаке, док га савладају. Он се уздао у неке попове српске, којима је на челу био капелан маџарски, што је Кошуттов хусар био, али овај је морао некада браћи у Турској пребећи па и овога је пута показао, да је он турски.

Освануо је и дан избора. Бирачи, који су из најдаљих села на конач дошли били, изашли са свирком и барјацима на крај места да дочекају браћу своју из осталих места. Пред осам сахата угледаше на путу први барјак, а за њим караван кола, па опет барјак, па опет толико кола, па барјак. Равница је па се на две миље далеко могло догледати и све су то кола и барјаци прекрилили. Милина и језа обузimate, кад пустиш око у даљину, од куда барјаци долазе, а како ти је још кад си Србин па знаш, да је све то Србин. Али да ли је све то само наше?

И ево првих кола. То беше лаган интов а на њему први најстарији свештеник са барјаком на коме пише: живио . . . народни посланик! И ево и десет и сто и двеста и хиљаду кола и ево и два и три и десет и сто барјака и на свима пише: „Живио . . . народни посланик!“

Седи свештеник сиђе са лака интова и поздрави се са седим председником одбора народне странке, који је изашао да госте дочека. Сузе од радости текосе старцима, који видеше око себе сакупљено све што је честито и поштено српско у округу. Околином, која је то видела овлада страшно одушевљење, у бој а не на биралиште, да су их ови седи старци позвали, са голим ругама би полетили.

„Возбраној војеводје“ запева песми вична омладина, и крену се на пред с барјаци да пута покаже, а за њом кола нагрнуше и закрилише читав сокак. Како је лето било на сваки коли беху велике гране лисната дрвећа. Мислиш шума је добила ноге, па иде теби,

тако је изгледало онима, који од доле гледаху, када уз низбрдицу на путу спуштаху се лагано кола с бирачима. Одборници разредеше кола по кућама и бирачи дођоше на биралиште.

Биралиште је на пијаци пред „штопском“ кућом, де су некада баталиони војске стајали. Бирачи се искупише.

На једној страни наменшени су народњаци, а на другој владинци. И шта имаш видети?

Оно прво је грдна регимента, а ово друго, мала „шлајх-патрола“ која има ићи, да види како непријатељ стоји, па кад га уочи, побећи натраг. И збиља многи од владинаца кад видеше ову војску народну, који још стида имадоме, постидише се и побегоше, само солгабилов не миче се никуд, нити обара очију нити се мења у образу, што не би ни учинити могао, јер се оно не мења чега нема. Он стоји пред четицом ситном и учи их, како треба образ изгубити.

Одпоче се избор. Удешено беше, да се почне са оним местима де се држи, да највише владинаца има, и тако би. Гласало је прво тако место, али владинаца 15, а народњака 150, гласало је друго, првих 5, других осамдесет. По сата прође док падне један глас за владиног кандидата. Повереници народне странке смејаху се вазда када и ћорава кока зрно нађе, а они владине странке шкрипаху зубима. Међу народним повереницима беше и натарош из села . . . а међу владиним његов солгабилов. Вредно је било гледати радост у очима првог, а јед на лицу другог. Солгабилов је чешће на натароша погледао пресецао га очима и претио му, али само погледима, јер речима не смеде.

Избор је ишао у најбољем реду. Стари граничари знаду шта је ред. Господин солгабилов волео би, да начини дармар, како би се избор погварно. Његове пришипетље на пољу освињиле су се, те насрбу на људе, из народне странке, изазивајући их свакојаком грдњом; али граничар не да се потиснути са пута законитога, они их одбише од себе, но им никаква вреда не учинише; али је ипак солгабилов устао и тужио се председнику, како бирачи народне странке људе, који за владиног кандидата хоће да гласају, застрашују и напастују, те су многи, да би се од зла уклонили, кући отишли, и нису дошли да гласају, и искао је да се избор обустави. Председник га није послушао и он је морао ћутати и даље. Ва једаред је скочио, као да се нечег сетио, што је заборавио, устао је и изашао на поље. Дуго није унутра улазио. Кад је унутра ушао био је сасвим збуњен, али је познала се на њему нека пакосна радост.

Гласање је и опет мирно текло. Сто народњака један владинац. Дође и село натароша . . . Двеста народњака и један изрод.

„Изрод“ „изрод“ чуо се на пољу глас и летио је од уста до уста. Глас је био нејасан. Рекло се да из села натароша . . . има само један изрод.

„Изрод, чуло се још последњи пут чак у соби де се избор обављао, кад у један пут утрча младо лепо женскиње зажарено у лицу као да је у врућници, те се упути натарошу из села . . .

— „Изрод, . . . изрод. Ох, Боже зар сам доцкан дошла. — та ти си изрод, ох, не марим што уби мене несрећну жену твоју, али што уби невину децу своју, зар проклетство Бранковићево да купујеш са издајом народа свога, ох убицо, — ох црњи него икакав злочин на свету — ти си издаица!“

У соби изборној граја се диже. Поштени људи помислише у себи, с ишла је с ума једна жена, од куд да је натарош њен муж, кад је не жењен, а солгабилов стаде се као помаман дерати:

То је шкандал, то је инсултација (нападај) нека се прекине избор, и у тај мах чуше се с врата неки пијани гласови: избор је прекинут, по закону несме се избор прекидати, ми протестујем против даљег рада; али се председник, свестан свога узвишена позива, не даде завести од партаје ма она владина била. Женскиње је пре већ уклоњено било, него што је могао председник наредити да се то учини, а он заповеди, да се букачи ућуткају.

Све је по томе у најбољем реду ишло. Избор се сврши. За солгабиловљевог кандидата гласаше само они, који морају, мали судица, доктор, натароши, кнезиви, неки општинари, чувари пандури и. т. д. за народњака сав остали народ, кога на хиљаде беше.

Свечани званичан проглас посланика прошао је. Народ је свога изабраника на рукама носио. Изабраник, кога је поздравио „млади свештеник“ захвалио је народу на поверењу и на свршетку са лепим признањем споменуо име младог свештеника и нарочито натароша из села . . . јер, рече, овај, у толико више заслужује спомена, што се ни на лебац свој освртао није. Натарош је уватио прилику, да изјави, да колико је досад крадом радити морао, да ће од сада све свету на виду чинити; он је преповедио, како као сиромаша и ожењен није могао нигде службе добити, те да до тога дође, морао тајити да је ожењен. Сада у слави народној не може да не огласи и срећу своју: Српкиња рече он, која вели, да убијство није толико злочин као издаја народа свога, то је ова моја жена, моја венчана, законита жена. „Живио, живила! и хиљадили се таки Срби и Српкиње богда!“

(Свршише се.)

Л И С Т А К.

Р А З Л И Ч Н О С Т И.

(Скупштина народна у Београду) наредила је ових дана да се Босанцима и Херцеговцима даде у помоћ десет хиљада дуката.

— (Србија) је узела у зајам два милиона дуката.

— (Црна Гора) узамала је два милиона форината. То јој је дато не на земљу, на митабулацију, него на браду кнежеву, а жирант (добар стајао) је био неки баћа, који неће да му се зна име. Тај што чини десница неће да му зна левица.

— (Окружна начелништва) што је исто као садање жупаније у Срему укинула је народна скупштина у Београду ради штедње и што су излишне.

— (Удовац богослов заповљен.) У прошлу недељу заповљен је Арон Тапавица из Чуруга, богослов, који је удов остао. Ово је први такав случај у овом столећу. Конзисторија бачка а нарочито владика, показала је тиме, да непази на ситнице које нити закон нити стародревни обичај прописује, него са ђуди овог или оног архијереја уведено. Чујемо да ова конзисторија хоће да се одважи, да богослова пре него што се ожени запони, када себи место нађе. Тиме ће се учинити то, да ће се одсада богослови много лакше и боље женити, јер разлика је поћи за гола богослова, који може и да nebude попа, а разлика поћи за пароха прве класе, који има 11 стотина готових новаца плате и стан и сесију земље, и још ситна прихода, који изађе тако крупан као плата сиромаша учитеља, па и друге треће и шесте класе парох бољи је него прост „клирик.“

— (Тако треба.) У Срему у једном месту узео је млад удовац поца себи за кућаницу младу удову попадају. Како наш свет зове сваку кућаницу поцину госпојом попадајом, то онда ће баш заиста кућаница бити попадаја. Удов поца и удова попадаја имају исту невољу, и једно и друго има нужде да пази да не буде шевадала што иначе са „виршпастеркама“ бива. Овако је много мање саблазни.

— (Велика трговина са добрим јефтиним хаљинама.) У Новоме Саду има на пијаци, де се зелен и воће продаје, преко пута од гвоздена човека така трговина. Да некажемо напред

свако ће погодити, да је то трговина Израилћана једног, који се уме довити свачему, те лепо и добро даје за мање новце него што се то на другом месту добити може. Краузман тако се зове тај трговац уредио је своју трговину тако да има на избор сваког ношава. Наши људи неуму тако да се нађу. Они једанпут пронађу, па никад их више на месту своме.

(Кућа из које лукежи не могу красти.) У Лондону где је нагомилано богатство свега света тако, да се у одајама енглеске банке већ не може да смести више, — склопило се једно шпекулативно друштво да овој невољи доскочи, — и озидало је на сред вароши једну кућу тако јаку, да се никојим начином не може унутра продрети; ту ће богатши сместити своје злато и сребро, бисер и драго камење, важне документе и панире од вредности а на месту сигурном и од крађе и од ватре. Здање је на два спрата, а зидови су од темеља душли и шест стопа сваки дебео; узидана је плава цигла као камен тврда; споља су зидови обложени гвозденим плочама $4\frac{1}{2}$ палца дебелим. Врата су гвоздена 80 центата тешка а немају ни бравени ригле, него се једном справом у које је снаге за 160 тона спуштају и опет на место прислањају. Инутрашњи је простор 69 стопа дужине; 31 стопа ширине, и 36 стопа висине. Цело је здање изнутра на четир главна одељења подељено — а ова четир опет на мање одељке, у којима су све по реду разне величине ормани и склоништва за драгоцености, на појединим малим одељењима су врата са вештачким бравама затворена, од којих је један кључ код друштва а један код дотичног остављача и зато не може ни друштво ни господар од блага посебце до овог доспети. Изпод куће је 7 стопа дубока вода те спречава могућност да се допови изпод земље унутра увуку, у једно ова вода се парном машином кроз све просторје у кући може разливати ако би се случајно ватра догодила. Кроз на кући не само да је од допова сигуран него ни бомбама немогу досадити. По зданију ходају дању ноћу оружани стражари, телеграфска жица спаја поједина одељења и пружа се до оближњег полицијног звања. Кућа заузима простор од 6500 квад-

ратних стопа. Кирије доноси засада, по одбитку порезе и свију трошкова 15000 фунти штерлинга преко 150 хиљада фор. а надају се да ће се доходак још много повећати и потома је овај мали комад земље најскупији на целома свету.

(Како су богати президенти у североамеричким државама?) Вашингтон, први председник оставио је по смрти имање од 300.000 долара. Адамс старији оставио је врло умерено имање. Шеферсон је умро сиром; да му није конгрес прикупио библиотеку ценом далеко вишом него што је вредила, Шеферсон би на крају живота пао у банкротство. Мадисон је био штедљив те сарамерно и богат. Јамес Монре шести президент — умро је у такој оскудици да је о трошку својих сродника сарањен. Џон Квинси Адамс оставио је 10.000 долара као тековину од своје индустрије и једног малог наследства. Беше врло економичан и разборит. Андреј Џаксон остави по смрти својој велико пољско добро познато под именом „Херемитаже“. Мартин од Бурен беше богат; његово имање ценише на 300.000 долара. Јамес С. Полка оставиштина беше 120.000 долара. Џон Телор је као банкрот постао президентом, наступив у звање беше штедљив и оженио се; умро је као богат. Зарија Телор остави неких 50.000 долара. Милард Филморе беше богат човек. Франклин Пире уштедио је за време председништва 50.000 долара. Јамес Буханан је умро нежењен оставив имање од 200 000 долара. Линколн је 75.000. а Џонсон 50.000 долара оставио, колико ће Грант имати уштеђеног имања кад једном остави „мудру кућу“ те се засада неда никако прорачунати.

Још један број па ће изаћи крај овогодњињем „Гласу народа.“ Како ће од нове године „Глас народа“ повећати се, то је већ досада повећало се шиљање предплате према оном прошле године. Ми можемо са оним, што је досад дошло задовољни бити, али молимо и другу господу, која ће од нове године држати овај лист, нарочито старе претплатнике, да до новог лета претплату пошљу. Што ће бити јесена нека буде вече-рас; форинта једна на четврт године може се наћи у сваког, ко нечека, да ону залишну пошље. За два три дана стиће овај лист у најдаље крајеве наше а толико исто треба да отуд предплата приспе. Ко нам што дугује молимо га, да учини, да непреносимо стари дуг у нову годину. **Уредништво.**

ГЛАС НАРОДА.

Од нове године ће свакако ојачати.

Излазиће на табак тако великом као новине „Застава“, но неће на поле него четврт савијен бити. По томе за читање удва броја „Гласа народа“ биће толико колико је досад у три било, те преко године добиће они, који га држали буду, **26 табак** за читање више него што је досада било. Даље ће се о много више ствари у сваком листу писати него досад. Писаће се:

1. Чланак о ономе, чему је кад доба.
2. О српском језику и књижи српској.
3. Из географије.
4. Из историје.
5. Из природних наука.
6. Наука о здрављу

7. Наука о политици.
8. О економији.
9. О трговини и промету. Белешке с пијаце бечке, пештанске, тришћанске и из оних крајева, у којима Срби живе.
10. Занат.
11. Школа
12. Црква
13. Подлитак. (Приповедке, описи и друго што је за забаву.)
14. Шала и сатира
15. Тумачење страних речи.
16. Шта бива по свету (колико се овог листа тиче.)
17. Различности.

У листу овом биће дакле о свему, што треба човеку, који живи са светом. На њему ће радити први људи у школи и науци. Имена на им не ређам, они ће се јавити на делу а не на огласу. Ради дике српске мило ми је јавити, да ће Црна Гора радом свога у земљоделству искусног члана са Даниловог града, подпомоћи рад на ослобођењу народа од незнања, као што подпомаже борбу браће Херцеговаца за слободу против диндушмана.

Лист ће излазити као и досада једанпут на недељу и кошта ће:

За земље у овој царевини 4 ф.

За Србију 4 ф 40 н.

За Црну Гору према потпори отуд 3 ф.

За Босну Херцеговину и стару Србију према сиротињи тамошњој 3 ф.

За Америку 5 ф.

Огласи неће се штампати у листу него као додаток и за то ће водити бригу у томе послу искусан човек. Плаћа ће се као и у другим српским листовима. Ко хоће оглас и пошће за исти да пошље тај нека пише овако **Писарњи за оглас „Гласа народа“ у Новоме Саду у Лебарској улици к. бр. 889. Annoncenbureaux Glas-Narod Brodgasse N.-889.** Овом приликом нека буде речено да ће први број у шест хиљада комада разаслан бити.

Да би уредник имао више времена за свој посао и ради брзе и тачне радње оделиће се редакција од администрације и експедиције.

Експедиција ће бити такође у лебарској улици к. бр. 889. Предплата пак за лист има се слати на самог уредника под адресом: **Panta Popović Redacteur Glas-naroda Neusatz.**

Да би се за времена могла штампати повеза сваком претплатнику, молим да се предплата до нове године пошље.

ПАНТА ПОПОВИЋ.

Од нове године изилазиће у Бечу

СРПСКА ЗОРА

ИЛУСТРОВАН ЛИСТ ЗА ЗАБАВУ И ПОУКУ

Овај лист се покрене у намери, да ниском ценом учини књижевност и науку приступнијом сваком Србину и Српкињи, ком је поле стало до пријатне забаве, корисне поуке и свестраног образовања. То ће се „Српска Зора“ трудити да постигне забавно поучним приповеткама, романима и т. д. научним и уметничким чланцима, описима земаља, народа, појединих људи, прегледом из разних знања, критиком песмом, сликом шалом и т. д.

„Српска Зора“ ће излазити на великој четвртини у месечним свескама од три табак са шест до седам слика, и стаје на читању год. 4 ф. 80 нов. на по год. 2 ф. 40 нов. а на три месеца 1 ф. 20 нов.

Претплата се шиље: Administration der „Srpska Zora“ in Wien III. Pragerstrasse Nr. 13.

ВЛАСНИК „ЗАДРУГА ЗА СРПСКУ НАРОДНУ ШТАМПАРИЈУ.“ — УРЕДНИК **Панта Поповић.**